

MODRZEWIOWY (30) ai

modrzewowy (18), **modrzewiowy** (11), **modrzewiowy** (1); modrzewowy *FalZioł* (18); modrzewiowy *RejWiz*, *SienLek* (10); modrzewiowy *Calep*.

Oba o oraz e jasne.

sg f N modrzewiow^a (10). ◇ G modrzewiow^ej (14); -^ej (3), -(e)j (11). ◇ D modrzewiow^ej (1). ◇ A modrzewiow^a (1). ◇ I modrzewiow^a (2). ◇ L modrzewow^ej (1). ◇ n [N modrzewiow(e).] ◇ G modrzewow(e)go (1). ◇ [L modrzewowym. ◇ pl N subst modrzewiow^e. ◇ G modrzewiow^y.]

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI i XVIII w.

Przymiotnik od „modrzew”:

1. *Zestawienia w funkcji nazw botanicznych* (22) :

a. »modrzew(i)owa gębk^a« = *Fomes officinalis* (Vill.) Neum.; *żagiew lekarska, grzyb pasożytniczy z rodziny żagwiowatych (Polyporaceae), wyrastający na pniu modrzewia, w Polsce bardzo rzadki, stosowany niegdyś jako lek przy dolegliwościach żołądkowych; agaricon Calep; agaricum, fungus larignus Cn [szyk 13 : 8] (21) : Weźmi piłuli de agarico dragmę iedną, modrzewowey [modrzewiowey *SienHerb* 23a] gębki trzecią część dragmy *FalZioł* I 18a; O modrzewowey gębcze. Agaricus. Modrzewowa gębk^aha iest ciepła w wtorym stopniu/ fucha wtrzecim [...] Iesth dwoiakha/ Samiecz y famicza. Samicza iest lepśza á okrągła *FalZioł* III 3v, +6, I 66c, 84c, III 3v [4 r.] (15); Gębk^a modrzewiowa/ iest grzyb ábo bdł^a ktora ná fuchym modrzewiu roście: lepśza iest niż świérkowa/ bo iest y bielśza: s tąd ią zow^a niéktorzy białą goryczką. *SienLek* X4v, 94v, 155v, 166v, Xv; Agaricon – Modrzewiow^a gębk^a. *Calep* 41a; [Modrzewiowa gębk^a/ Goryczk^a biał^a/ Agaricum. Dannenfchwam. *SienHerb* K4#, E#; AGARICUS. Po polfku Modrzewiowa gębk^a. Zwyczaj ludzkiego mówienia przezwał Agaricum Modrzewiow^a gębk^a *UrzędowHerb* 14a, 14b, 15a [2 r.], 16a].*

b. »modrzewowe drzewo« = *Larix* Mill.; *modrzew, drzewo z rodziny sosnowatych (Pinaceae)* (1) : iest to gębk^a ktora wyraśta s korzenia modrzewowego drzewa *FalZioł* III 3v; [Modrzeń/ modrzew/ álbo modrzewiowe drzewo/ *Larix*. *Lerchenbaum SienHerb* K4#; V nas dofyc wielkich Modrzewiow^ych drzew *UrzędowHerb* 14b, 354].

2. *Wydzielany przez modrzew* (7) :

Zestawienie: »modrzew(i)owa żywica« = *naturalna wydzielina drzew iglastych, bardzo zasobna w olejek terpentynowy; żywica modrzewiowa i jodłowa długo utrzymuje się w stanie płynnym; resina. larigna, terebinthina Cn [szyk 6 : 1] (7): Terpentina. Modrzewowa żywica. FalZioł III 29b, +6v; Weźmi modrzewiow^ey żywice/ co ią niefłufnie Terpentyną zow^a: ponieważ inné drzewo iest Terobin/ s kthor^ego terpentyn^a ciecze/ L^acinnicy ié Therebyntus zow^a *SienLek* 175, 93, 175, 179, 181; [Weźmi żywice sofnowey bialey/ żywice modrzewowey [jodłowey żywice *FalZioł* V 98] to iest terpentiny *SienHerb* 387a; Modrzewiowa Zywic^a/ iz bywa bran^a mi^ałto Terebintowey Zywic^e/ zow^a ią Terpentyn^a/ po L^acinnie Terpentina. *Lerchbaumen Hartz/ Terpentin. SienHerb* K4#, 225a, 388b, E#; W Herbarzu polfkim Terpentinu^m wykł^ada Modrzew/ á Terpentina Modrzewiowa żywic^a: ále prawdźiwie Terpentina iest żywic^a infza/ od Modrzewiow^ey żywice *UrzędowHerb* 354a, 354b].*

3. *Wykonany z modrzewia* (1) : A rynna modrzewiowa pewnie áby był^a/ Bowiemy tá jodłowa bárzo prętko zgnił^a. *RejWiz* 84v.

4. [Stanowiący część modrzewia:

Wyrażenia: »liście modrzewiowe«: Liście álbo ości Modrzewiowé [...] boléść vśmierza
UrządowHerb 354b.

»ości modrzewiowe«: *UrządowHerb* 354b *cf* »liście modrzewiowe«.

»skorza modrzewiowa«: popiół z łkórzy Modrzewiowéy dobrze pożywác ná przetárćíe/ y opalenié.
UrządowHerb 354b.]

Synonimy: 1. *zest.* »modrzewiowa gębka«: *agaryk*, »biała goryczka«.

Cf MODRZEJOWY, MODRZEWI

AKtt